

शिक्षा ऐन, २०२८, (संशोधनसहित) को दफा ११(च) को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको १, २ र ३ बमोजिम माध्यमिक तह (साविक कक्षा ९-१०) मा कार्यरत अस्थायी शिक्षकहरुले मात्र प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

लिखित परीक्षा योजना

यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा बाँडिएको छ ।

१ .लिखित परीक्षा	-पूर्णाङ्क १००	उत्तीर्णाङ्क : ४०
२ .अन्तर्वार्ता	- पूर्णाङ्क २५	

लिखित परीक्षा

समय : ३ घण्टा

खण्ड	विषय	परीक्षा प्रणाली	अङ्क भार	प्रश्न सङ्ख्या	समय
क	शिक्षासम्बन्धी : आधारभूत ज्ञान, पाठ्यक्रम तथा शिक्षण विधि र प्रविधि	वस्तुगत/ बहुवैकल्पिक	४०	४० X १	४५ मिनेट
ख	सम्बन्धित विषयवस्तुको ज्ञान	विषयगत	६०	६ X १०	२ घण्टा १५ मिनेट
जम्मा			१००	४६	

द्रष्टव्य :

१. खण्ड क र ख का उत्तरपुस्तिकहरु अलग अलग हुनेछन् ।
२. वस्तुगत र विषयगत परीक्षा एकैपटक सञ्चालन हुने छ ।
३. लिखित परीक्षाको माध्यम अङ्ग्रेजी वा नेपाली वा दुबै भाषा हुनेछ । भाषा विषयहरूका हकमा सम्बन्धित भाषामा नै उत्तर दिनुपर्नेछ ।
४. यो पाठ्यक्रम मिति २०७३/१२/०२ गतेदेखि लागु हुनेछ ।
५. खण्ड क बमोजिमको वस्तुगत प्रश्न सबै विषयका लागि एउटै हुनेछ ।
६. खण्ड ख को सबै विषयको विषयगत प्रश्न सामान्यतया सबै एकाइलाई समेटिने गरी सोधिने छ ।

माध्यमिक तह (साविक कक्षा ९-१०) प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम २०७३

शिक्षासम्बन्धी : आधारभूत ज्ञान, पाठ्यक्रम, शिक्षण विधि एवम प्रविधि

(सबै विषयका लागि अनिवार्य)

१ शिक्षासम्बन्धी सामान्य जानकारी

- १.१ नेपालको शैक्षिक इतिहास
- १.२ नेपालको शिक्षाको तहगत संरचना
- १.३ नेपालको वर्तमान विद्यालय शिक्षाको प्रकार : साधारण, संस्कृत, प्राविधिक तथा व्यावसायिक, खुला तथा वैकल्पिक शिक्षा, धार्मिक र विशेष शिक्षा
- १.४ शिक्षाका राष्ट्रिय तथा तहगत उद्देश्य/सक्षमताहरू
- १.५ गुणस्तरीय शिक्षा
- १.६ शैक्षिक तथ्याङ्क सङ्कलन, विश्लेषण, सम्प्रेषण र प्रयोग
- १.७ सार्क मुलुकहरू तथा जापान, दक्षिण कोरिया, सिङ्गापुर, फिनल्यान्ड र चीनको शैक्षिक नीति र संरचना
- १.८ शिक्षासम्बन्धी समसामयिक विषयवस्तुहरू

२ शिक्षासम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रम

- २.१ सबैका लागि शिक्षासम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना (सन् २००१-२०१५)
- २.२ सबैका लागि शिक्षा कार्यक्रम (सन् २००४-२००९) : उद्देश्य तथा उपलब्धि
- २.३ विद्यालय क्षेत्र सुधार कार्यक्रम (२०६६-२०७२) को उपलब्धि
- २.४ विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम (२०७३-२०७९) : उद्देश्य तथा कार्यक्रम
- २.५ सहस्राब्दी विकास लक्ष्य तथा प्रगति
- २.६ इन्चोन घोषणा र दिगो विकासका लागि शिक्षा
- २.७ विद्यालय क्षेत्र विकास योजना
- २.८ राष्ट्रिय प्रारम्भिक कक्षा पढाइ कार्यक्रम (NEGRP)
- २.९ चालु आवधिक योजनामा शिक्षा
- २.१० चालु आर्थिक वर्षको बजेट तथा कार्यक्रममा शिक्षा

३ शिक्षासम्बन्धी विभिन्न आयोग तथा समितिका प्रतिवेदनहरू

- ३.१ राष्ट्रिय शिक्षा योजना आयोगको प्रतिवेदन, २०११
- ३.२ सर्वाङ्गीण राष्ट्रिय शिक्षा समितिको प्रतिवेदन, २०१८
- ३.३ राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजना २०२८-२०३२
- ३.४ राष्ट्रिय शिक्षा आयोगको प्रतिवेदन, २०४९
- ३.५ उच्चस्तरीय राष्ट्रिय शिक्षा आयोगको प्रतिवेदन, २०५५
- ३.६ शिक्षासम्बन्धी उच्चस्तरीय कार्य समितिको प्रतिवेदन, २०५८

४ शिक्षासम्बन्धी राष्ट्रिय नीतिहरू

- ४.१ शिक्षा नीतिको परिचय र शैक्षिक नीतिको आवश्यकता
- ४.२ खुला तथा दुर शिक्षा नीति
- ४.३ अनौपचारिक शिक्षा नीति
- ४.४ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा एवम् तालिम नीति
- ४.५ शिक्षक तालिम नीति
- ४.६ उच्च शिक्षा नीति

५ शिक्षाका नवीनतम चिन्तन

- ५.१ सामाजिक न्याय र शिक्षा
- ५.२ अधिकारमा आधारित शिक्षाको अवधारणा
- ५.३ बालअधिकारको अवधारणा
- ५.४ बालमैत्री विद्यालय : अवधारणा, मापदण्ड र सूचकहरू
- ५.५ बाल अधिकार महासन्धि, १९८९ (शिक्षा सम्बन्धी)
- ५.६ बालअधिकारका लागि भएका राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय प्रयासहरू
- ५.७ विद्यालय शान्ति क्षेत्र
- ५.८ लैङ्गिक समता र समानता
- ५.९ समाहित शिक्षा र शिक्षामा समावेशीकरण
- ५.१० विद्यालय शान्ति क्षेत्रको अवधारणा
- ५.११ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा
- ५.१२ शिक्षण सिकाइमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि
- ५.१३ साधारण तथा प्राविधिक सिप (soft and hard skill)
- ५.१४ जीवन पर्यन्त सिकाइ र जीवनोपयोगी सिप (life long learning and life skill)
- ५.१५ शिक्षक सक्षमताहरू
- ५.१६ शिक्षक शिक्षा र तालिम
- ५.१७ अभिभावक शिक्षा

६ विद्यालय तहको पाठ्यक्रम र मूल्याङ्कन

- ६.१ पाठ्यक्रमको अवधारणा, निर्माण प्रक्रिया, पाठ्यक्रम निर्माणमा प्रभाव पार्ने तत्त्वहरू
- ६.२ विद्यालय तहको पाठ्यक्रम ढाँचा
- ६.३ नेपालमा विद्यालय तहको पाठ्यक्रम विकास क्रम र वर्तमान अभ्यास
- ६.४ दूर तथा खुला सिकाइ र अनौपचारिक शिक्षाको पाठ्यक्रम
- ६.५ माध्यमिक तहको पाठ्य पुस्तक तथा सन्दर्भ सामग्रीहरूको विकास तथा प्रयोग
- ६.६ शिक्षण सिकाइमा निर्माणात्मक र निर्णयात्मक मूल्याङ्कन
- ६.७ मूल्याङ्कन प्रक्रियामा विशिष्टीकरण तालिकाको प्रयोग
- ६.८ परीक्षाको विश्वासनियता र वैधता
- ६.९ प्रश्नपत्र र उत्तरकुञ्जिका निर्माण र प्रयोग

- ६.१० नतिजा विश्लेषण
- ६.११ निरन्तर मूल्याङ्कन प्रणाली
- ६.१२ अक्षराङ्कन पद्धति
- ६.१३ राष्ट्रिय पाठ्यक्रमको प्रारूप (परिमार्जनसहित), २०६३
- ६.१४ बहुभाषिक शिक्षा
- ६.१५ स्थानीय पाठ्यक्रम
- ६.१६ राष्ट्रिय विद्यार्थी उपलब्धि परीक्षण (NASA) प्रतिवेदनहरू

७ शैक्षिक योजना र कार्यान्वयन संयन्त्र

- ७.१ वार्षिक कार्य योजना, दैनिक, एकाइ तथा वार्षिक शैक्षणिक योजना निर्माण र कार्यान्वयन
- ७.२ विद्यालय विकास प्रस्ताव
- ७.३ विद्यालय सुधार योजना, गाउँ/नगर तथा जिल्ला स्तरीय शिक्षा योजना निर्माण र कार्यान्वयन
- ७.४ विद्यालय विकासमा स्थानीय सरकार/निकाय, गैर सरकारी र समुदायमा आधारित संस्थाहरूको भूमिका
- ७.५ शिक्षा मन्त्रालय र यस मातहतका निकायहरूको संरचना र कार्यक्षेत्र

८ बाल मनोविज्ञान र सिकाइ

- ८.१ बाल मनोविज्ञानको अवधारणा
- ८.२ बाल विकासको परिचय, वृद्धि र विकास
- ८.३ प्रारम्भिक बालविकासको अवधारणा र अभ्यास
- ८.४ किशोर अवस्थाको परिचय र विकासात्मक पक्षहरू र सिकाइसँग सम्बन्धित विशेषताहरू
- ८.५ सिकाइको नवीनतम अवधारणा
- ८.६ सिकाइमा प्रभाव पार्ने तत्त्वहरू
- ८.७ उत्प्रेरणाका सिद्धान्तहरू र विद्यार्थीहरूमा उत्प्रेरणा जगाउने उपायहरू

९ विद्यालय सुशासन र शैक्षिक व्यवस्थापन

- ९.१ विद्यालय सुशासन (school governance)
 - ९.१.१ विद्यालय सुशासनको अवधारणा
 - ९.१.२ केन्द्रीकृत तथा विकेन्द्रित विद्यालय सुशासन
 - ९.१.३ शैक्षिक नेतृत्वको अवधारणा र प्रयोग
 - ९.१.४ विद्यालय सिकाइ सङ्गठन
 - ९.१.५ सङ्घीयतामा शिक्षा
 - ९.१.६ सामाजिक परीक्षण
- ९.२ शैक्षिक व्यवस्थापन
 - ९.२.१ शैक्षिक व्यवस्थापनको परिचय र सिद्धान्त
 - ९.२.२ सहभागितात्मक व्यवस्थापन
 - ९.२.३ विद्यालय व्यवस्थापनमा उत्तरदायित्व, जवाफदेहिता र सहभागिता
 - ९.२.४ स्वव्यवस्थापन, द्वन्द्व व्यवस्थापन, विपत् व्यवस्थापन र समय व्यवस्थापन
 - ९.२.५ शिक्षक व्यवस्थापन र पेसागत विकास
- ९.३ कक्षाकोठा व्यवस्थापन र शिक्षण

- ९.३.१ कक्षा कोठा व्यवस्थापनको अवधारणा र आधुनिक कक्षाकोठा व्यवस्थापन
- ९.३.२ उपचारात्मक शिक्षण पद्धति
- ९.३.३ विविधता व्यवस्थापन : भाषिक, सामाजिक, सिकाइ क्षमता, बौद्धिकता, शारीरिक तथा मानसिक अवस्था
- ९.३.४ शैक्षणिक सङ्गठन : कक्षा शिक्षण, बहुकक्षा शिक्षण, विषय शिक्षण र बहुकक्षा बहुस्तर (MGML) शिक्षण
- ९.३.५ विद्यार्थी केन्द्रित र शिक्षक केन्द्रित शिक्षण विधिहरू र तीनको प्रयोग
- ९.३.६ प्रभावकारी शिक्षण सिकाइका लागि समसामयिक रणनीतिहरू : समालोचनात्मक चिन्तन, परियोजनामा आधारित सिकाइ र समस्यामा आधारित सिकाइ
- ९.३.७ शिक्षण सिकाइमा परियोजना कार्य, कार्यमूलक अनुसन्धान र घटना/मामला अध्ययन

१०. नेपालको संविधान र ऐन नियमहरू

- १०.१ नेपालको संविधान : भाग १ देखि ५ सम्म
- १०.२ शिक्षा ऐन (आठौँ संशोधनसहित), २०२८ र शिक्षा नियमावली (संशोधनसहित), २०५९
- १०.३ शिक्षक सेवा आयोग नियमावली (संशोधनसहित), २०५७
- १०.४ प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् ऐन (संशोधनसहित), २०४५

वस्तुगत प्रश्न योजना

एकाइ	एकाइको नाम	प्रश्न सङ्ख्या
१.	शिक्षासम्बन्धी सामान्य जानकारी	४
२.	शिक्षासम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रम	४
३.	शिक्षासम्बन्धी विभिन्न आयोग तथा समितिका प्रतिवेदनहरू	३
४.	शिक्षासम्बन्धी राष्ट्रिय नीतिहरू	३
५.	शिक्षाका नवीनतम चिन्तन	५
६.	विद्यालय तहको पाठ्यक्रम र मूल्याङ्कन	५
७.	शैक्षिक योजना र कार्यान्वयन संयन्त्र	३
८.	बाल मनोविज्ञान र सिकाइ	३
९.	विद्यालय सुशासन र शैक्षिक व्यवस्थापन	५
१०.	नेपालको संविधान र ऐन नियमहरू	५
जम्मा		४०

शिक्षा ऐन, २०२८, (संशोधनसहित) को दफा ११(च) को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको १, २ र ३ बमोजिम माध्यमिक तह (साविक कक्षा ९-१०) मा कार्यरत अस्थायी शिक्षकहरूले मात्र प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

विषय : नेपाली

खण्ड ख : सम्बन्धित विषयको ज्ञान

- ६० अङ्क

१. भाषा र नेपाली भाषाको अध्ययन

- १.१ भाषाको परिचय र भाषाका विशेषता
- १.२ भाषिक परिवारको सङ्क्षिप्त चिनारी
- १.३ नेपाली भाषाको उत्पत्तिसम्बन्धी मतमतान्तरहरू
- १.४ नेपाली भाषाको विकासक्रम
- १.५ नेपाली भाषाका भाषिकाहरूको चिनारी
- १.६ नेपालमा बोलिने प्रमुख भाषाहरू
- १.७ नेपालका संविधानहरूमा नेपाली भाषा
- १.८ नेपाली भाषाको स्तरीकरणका लागि भएका प्रयासहरू

२. नेपाली भाषा शिक्षणका समसामयिक मुद्दाहरू

- २.१ नेपाली भाषा शिक्षणको आवश्यकता
- २.२ पहिलो भाषा र दोस्रो भाषाका रूपमा नेपाली भाषा शिक्षण
- २.३ द्विभाषिक तथा बहुभाषिक कक्षामा नेपाली भाषा शिक्षण
- २.४ सामाजिक - भाषिक विविधता र नेपाली भाषा शिक्षण
- २.५ भाषा शिक्षणमा भाषिक न्यायको सिद्धान्त
- २.६ नेपाली भाषिक मुद्दा, भाषिक विश्वव्यापीकरण र नेपाली भाषा
- २.७ प्रारम्भिक कक्षा पढाइ कार्यक्रम (NEGRP) : परिचय, आवश्यकता र सैद्धान्तिक अवधारणा
- २.९ दोस्रो भाषाका रूपमा नेपाली भाषा शिक्षणको वर्तमान अवस्था, समस्या र समाधानका उपाय

३. साहित्य विधा सिद्धान्त, साहित्य शास्त्र र समालोचना

- ३.१ साहित्य विधा सिद्धान्त
 - ३.१.१ कविताको परिचय, तत्त्वहरू र समसामयिक प्रवृत्तिहरू
 - ३.१.२ कथाको परिचय, तत्त्वहरू र समसामयिक प्रवृत्तिहरू
 - ३.१.३ उपन्यासको परिचय, तत्त्वहरू र समसामयिक प्रवृत्तिहरू
 - ३.१.४ नाटकको परिचय, तत्त्वहरू र समसामयिक प्रवृत्तिहरू
 - ३.१.५ निबन्धको परिचय, तत्त्वहरू र समसामयिक प्रवृत्तिहरू
- ३.२ साहित्यशास्त्र
 - ३.२.१ शब्दशक्ति : अभिधा, लक्षणा, व्यञ्जना र यिनको उपयोगिता
 - ३.२.२ छन्द : परिचय, प्रकार र प्रयोग
 - ३.२.३ रस : परिचय, प्रकार र प्रयोग
 - ३.२.४ अलङ्कार : परिचय, प्रकार र प्रयोग

३.३ पाश्चात्य र नेपाली समालोचना

- ३.३.१ पाश्चात्य समालोचनाका प्रमुख वादहरू (शास्त्रीयतावाद, स्वच्छन्दतावाद, यथार्थवाद, अस्तित्त्ववाद र उत्तर आधुनिकतावाद) : परिचय, विकास र प्रमुख मान्यता
- ३.३.२ पाश्चात्य समालोचनाका प्रमुख प्रणालीहरू (नीतिपरक, समाजपरक, रूपपरक, मनोवैज्ञानिक र शैलीवैज्ञानिक समालोचना) : परिचय, विकास र प्रमुख मान्यता
- ३.३.३ समालोचनाको सैद्धान्तिक परिचय
- ३.३.४ प्रमुख नेपाली समालोचक (सूर्यविक्रम ज्ञवाली, रामकृष्ण शर्मा, कृष्णचन्द्र सिंह प्रधान र बासुदेव त्रिपाठी) र तिनका प्रवृत्ति

४ नेपाली व्याकरण र यसको शिक्षण

- ४.१ भाषा तत्त्व /व्याकरणको परिचय
- ४.२ व्याकरण शिक्षणको परिचय र आवश्यकता
- ४.३ व्याकरण शिक्षणका विधिहरू : कार्यमूलक व्याकरण र नवीनतम अवधारणा
- ४.४ माध्यमिक तहमा व्याकरण शिक्षणका कार्यकलापहरू
- ४.५ माध्यमिक तहमा रहेका व्याकरण/भाषा तत्त्वका विषय क्षेत्रहरू
- ४.६ व्याकरण शिक्षणका पाठ्यवस्तुको ज्ञान र शिक्षण प्रक्रिया
 - ४.६.१ शब्दवर्ग : नाम, सर्वनाम, विशेषण, क्रियापद, नामयोगी, क्रियायोगी, संयोजक, विशमयादिबोधक र निपात र तिनको शिक्षण
 - ४.६.२ पदसङ्गति : लिङ्ग, वचन, पुरुष, आदर र यसको शिक्षण
 - ४.६.३ काल, पक्ष, भाव (अर्थ), र तिनको शिक्षण
 - ४.६.४ वाच्य र यसको शिक्षण
 - ४.६.५ वाक्य र यसको शिक्षण : परिचय, संरचना, प्रकार, वाक्यान्तरण, वाक्य संश्लेषण र विश्लेषण
 - ४.६.६ कारक र विभक्ति तथा यसको शिक्षण
 - ४.६.७ शब्द भण्डारको परिचय, प्रकार र यसको शिक्षण
 - ४.६.८ उखान टुक्काको शिक्षण
 - ४.६.९ शब्दनिर्माण प्रक्रिया : मूल शब्द, व्युत्पादन शब्द, समस्त शब्द र द्वित्व शिक्षण
 - ४.६.१० धातु र यसको शिक्षण
 - ४.६.११ लेख्य चिह्नको शिक्षण
 - ४.६.१२ वर्ण विन्यास शिक्षण

५ व्यावहारिक रचना/सिर्जनात्मक रचना

- ५.१ पत्र रचना (निवेदन/चिठी)
- ५.२ निमन्त्रणा पत्र र शुभकामना पत्र लेखन
- ५.३ संवाद, वादविवाद, मनोवाद र वक्तृता लेखन
- ५.४ दैनिकी लेखन
- ५.५ सारांश लेखन
- ५.६ अनुच्छेद रचना
- ५.७ प्रतिवेदन लेखन
- ५.८ कथा लेखन
- ५.९ निबन्ध लेखन

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१.	भाषा र नेपाली भाषाको अध्ययन	१० X १	१०
२.	नेपाली भाषा शिक्षणका समसामयिक मुद्दाहरू	१० X १	१०
३.	साहित्य विधा सिद्धान्त, साहित्य शास्त्र र समालोचना	१० X १	१०
४.	नेपाली व्याकरण र यसको शिक्षण	१० X ३	३०
५.	व्यावहारिक रचना/सिर्जनात्मक रचना		
	जम्मा	१० X ६	६०

शिक्षा ऐन, २०२८, (संशोधनसहित) को दफा ११(च) को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको १, २ र ३ बमोजिम माध्यमिक तह (साविक कक्षा ९-१०) मा कार्यरत अस्थायी शिक्षकहरूले मात्र प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

Section B: Content Knowledge of Subject Matter

Full Marks : 60

Subject : English

1. Theoretical Concepts of Language Teaching

- 1.1. Theories of English language teaching
 - 1.1.1. Empiricism versus rationalism
 - 1.1.2. Behaviorism versus mentalism
 - 1.1.3. Structuralism versus generativism
- 1.2. Implications of theories of language learning to language teaching
- 1.3. First language acquisition and second language learning
- 1.4. Factors affecting second language learning
- 1.5. Aspects of language teaching
- 1.6. Stages of language development

2. Language and Linguistics

- 2.1. Definition of language
- 2.2. Characteristics of language
- 2.3. Levels of language
- 2.4. Varieties of language
- 2.5. English vowel and consonant system
- 2.6. Comparison between Nepali and English sound system
- 2.7. Grammatical units
- 2.8. Grammatical categories
- 2.9. Grammatical functions
- 2.10. Error analysis and its implications
- 2.11. Pedagogical implications of linguistics

3. Communicating in English

- 3.1. Communicative competence
- 3.2. Communicative functions
 - 3.2.1. Socializing
 - 3.2.2. Making a query
 - 3.2.3. Getting things done
 - 3.2.4. Expressing moral and emotional attitudes
 - 3.2.5. Expressing intellectual attitudes
 - 3.2.6. Imparting factual information
- 3.3. Form function relation

4. Reading and Writing in English

4.1. Reading in English

- 4.1.1. Reading different types of texts
 - a. Reading prose
 - b. Reading poetry
- 4.1.2. Reading skills
 - a. Identifying explicitly stated information
 - b. Skimming
 - c. Scanning
 - d. Making inferences
 - e. Getting meaning of words from contexts
 - f. Identifying main ideas and supporting details
 - g. Giving title to the text
 - h. Identifying purpose and attitude of the author

4.2. Writing different types of texts

- 4.2.1. Curriculum vitae (CV)/Resume
- 4.2.2. Essays (argumentative, descriptive, and narrative)
- 4.2.3. Book reviews
- 4.2.4. News stories
- 4.2.5. Job application
- 4.2.6. Personal letter

5. Grammar

- 5.1. Articles
- 5.2. Causative verbs
- 5.3. Conditional sentences
- 5.4. Modal auxiliaries
- 5.5. Prepositions
- 5.6. Reported speech
- 5.7. Tag questions
- 5.8. Tense
- 5.9. Transformation
- 5.10. Voice
- 5.11. Coordinators and subordinators

6. English Language Testing

- 6.1.1. Concepts for testing
- 6.1.2. Reasons for testing
- 6.1.3. Types of tests
- 6.1.4. Qualities of a good test
- 6.1.5. Testing language skills

- 6.1.6. Testing language aspects
- 6.1.7. Relationship between language teaching and testing
- 6.1.8. Designing test items for testing language skills and aspects

7. Issues and Challenges of English Language Teaching in Nepal

7.1. Issues of English language teaching

- 7.1.1. Need of English language teaching
- 7.1.2. English as a medium of instruction
- 7.1.3. Linguistic diversity and English language teaching
- 7.1.4. Bilingual, multilingual, mother tongue education and English language teaching

7.2. Challenges of teaching English as a foreign language and solutions

Subjective Question Plan (Specification Grid)

Unit	Scope of Curriculum	Contentwise question weight	Full Marks
1.	Theoretical Concepts of Language Teaching	10*2	20
2.	Language and Linguistics		
3.	Communicating in English	10*1	10
4.	Reading and Writing in English	10*2	20
5.	Grammar		
6.	English Language Testing	10*1	10
7.	Issues and Challenges of English Language Teaching in Nepal		
	Total	10*6	60

शिक्षा ऐन, २०२८, (संशोधनसहित) को दफा ११(च) को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको १, २ र ३ बमोजिम माध्यमिक तह (साविक कक्षा ९-१०) मा कार्यरत अस्थायी शिक्षकहरूले मात्र प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड ख : सम्बन्धित विषयको ज्ञान

पूर्णाङ्क : ६०

विषय - गणित (साविक कक्षा ९-१०)

1. Algebra, Calculus and Number Theory

- 1.1 Fundamentals of abstract concepts, theorems and problems: Groups, rings and fields, matrices and applications.
- 1.2 Fundamentals of calculus: Functions, continuity, limits, derivatives and anti-derivatives.
- 1.3 Composite numbers, Goldbach's conjecture, greatest common divisor.
- 1.4 Euclidean algorithms, fundamental theorem of arithmetic, least common multiple.

2. Graph Theory and Topology

- 2.1 Graph Theory: Introduction, historical development of graph theory, Applications of graph theory, concepts basic to graph theory, degree of vertices.
- 2.2 Trees: Trees and their properties.
- 2.3 Topology: Topology and geometry, Koenisberg bridge problem, topological surface.

3. Numeration System, Symbolic Logic and Linear Programming

- 3.1 Numeration system: Historical development of numeration system, Babylonian, Mayan, Egyptians, Greek, Chinese-Japanese, Roman and Hindu-Arabic numeration system, characteristics of different numeration systems and bases other than ten.
- 3.2 Symbolic logic: Logical connectives, algebra of propositions.
- 3.3. Linear Programming: Introduction, Solution of linear programming Problem: Graphical method and simplex method.

4. Descriptive Statistics

- 4.1 Measures of Central Tendency: Mean, weighted mean, combined mean, Median and mode, geometric mean, harmonic mean, properties, use and Relations among them.
- 4.2 Measures of dispersion: Range, inter-quartile range, mean deviation and Standard deviation, its properties, use, comparison and relations among them. Coefficient of variation, Z-score.

5. Inferential Statistics

- 5.1 Design of sample survey, basic method of sampling.
- 5.2 Probability: Sample space and event, definition, principle of counting, Laws of probability, Bayes's Theorem and its properties.
- 5.3 Random variable: Random and continuous, random variable discrete and Continuous random variable and probability distribution.
- 5.4 Discrete probability distribution: Uniform distribution, Poisson distribution, binomial distribution.

6. Euclidean Geometry

- 6.1 Introduction Euclidean geometry and it's Elements.
- 6.2 Foundations of Euclidean geometry and its foundation properties.
- 6.3 Axioms of incidence geometries, Hilbert axioms for Euclidean geometry, Birkhoff's model for

Euclidean geometry.

6.4 MSG postulate for Euclidean Geometry.

6.5 Congruence, Parallelism, The Saccheri Legendre theorem, area and volume, similarity, convexity, circular and circular arcs.

7. Non-Euclidean Geometry

7.1 Euclid's fifth postulates, substitute for the fifth postulates, attempts to Prove the fifth postulate, discovery of non-Euclidean geometry.

7.2. Hyperbolic Geometry: Hyperbolic parallel postulate, angle of parallelism, quadrilateral and triangles.

7.3. Elliptical Geometry: Models for elliptic parallel postulates, quadrilateral and triangles.

8. Transformation and Projective Geometry

8.1 Projective Geometry: Fundamental concepts. The real projective plane, projective properties.

8.2 Transformation geometry: Isometric transformations: Reflection, Translation, Half turn rotation.

8.3 Non-isometric transformation: Enlargement and reduction.

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१.	Algebra, Calculus and Number Theory	१० X १	१०
२.	Graph Theory and Topology		
३.	Numeration System, Symbolic Logic and Linear Programming	१० X १	१०
४.	Descriptive Statistics	१० X १	१०
५.	Inferential Statistics		
६.	Euclidean Geometry	१० X १	१०
७.	Non-Euclidean Geometry	१० X १	१०
८.	Transformation and Projective Geometry	१० X १	१०
	जम्मा	१० X ६	६०

शिक्षा ऐन, २०२८, (संशोधनसहित) को दफा ११(च) को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको १, २ र ३ बमोजिम माध्यमिक तह (साविक कक्षा ९-१०) मा कार्यरत अस्थायी शिक्षकहरूले मात्र प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

विषय : विज्ञान

Section B : Subject Specific Content Knowledge

- 60 Marks

A. Physics, Geology and Astronomy

1 Mechanics, Heat and Optics

1.1 Mechanics

- 1.1.1 Scalars and vectors
- 1.1.2 Kepler's laws
- 1.1.3 Verification of acceleration due to gravity
- 1.1.4 Newton's laws of motion
- 1.1.5 Gravitational potential energy
- 1.1.6 Escape velocity
- 1.1.7 Altitude, depth and latitude
- 1.1.8 Pressure and its principles
- 1.1.9 Moment of inertia
- 1.1.10 Elasticity

1.2 Heat

- 1.2.1 First and second laws of thermodynamics
- 1.2.2 Molar heat capacity
- 1.2.3 Calorimetry
- 1.2.4 Heat engines and their efficiency
- 1.2.5 Enthalpy and entropy

1.3 Optics

- 1.3.1 Lens maker's formula
- 1.3.2 Chromatic aberration
- 1.3.3 Telescope and microscope
- 1.3.4 Spherical mirrors and their formula
- 1.3.5 Wave nature of light
- 1.3.6 Newton's rings
- 1.3.7 Polarisation of light

1.4 Numerical problems related to mechanics, heat and optics.

2 Waves, Sound, Electricity, Modern Physics

2.1 Wave and Sound

- 2.1.1 Progressive waves and stationary waves
- 2.1.2 Force oscillations and resonance
- 2.1.3 Sonometer
- 2.1.4 Acoustic of building and reverberation of sound

2.2 Electricity

- 2.2.1 Basic concepts of direct current,
- 2.2.2 Resistance, resistivity and conductivity
- 2.2.3 Energy and power in d.c. circuit
- 2.2.4 Faraday's laws of electromagnetic induction
- 2.2.5 Function of generator, dynamo and transformer
- 2.2.6 Motor effect
- 2.2.7 Threshold energy/frequency
- 2.2.8 Self and mutual induction

2.3 Modern Physics

- 2.3.1 X-rays
- 2.3.2 Fission and fusion.

2.4 Numerical problems related to Waves, Sound, Electricity and Magnetism

3 Geology and Astronomy

3.1 Geology

- 3.1.1 History of the earth
- 3.1.2 Geographical diversity/diversion of Nepal
- 3.1.3 Rocks and minerals
- 3.1.4 Tectonic movement and earthquake
- 3.1.5 Natural disasters
- 3.1.6 Vulnerability
- 3.1.7 Climate change

3.2 Astronomy

- 3.2.1 Solar system
- 3.2.2 Satellites
- 3.2.3 Solar and lunar eclipse
- 3.2.4 Birth and death of stars
- 3.2.5 Hubble's law
- 3.2.6 Galaxy and constellations
- 3.2.7 Brightness of stars
- 3.2.8 Pulsars and quasars

B. Chemistry

4 Atomic Structure, Periodic Table and Gases

- 4.1 Discovery of electron, proton and neutron, Bohr's atomic model, wave mechanical concept, molecular and valance bond theory, hydrogen bonding; entropy change
- 4.2 Modern periodic table, characteristics of element on the basis of electronic configuration, physical and chemical properties of elements on the basis of groups and periods, Redox reactions
- 4.3 Manufacture of ammonia, nitric acid, sulphuric acid, bromine, iodine, sodium carbonate and sodium hydroxide, Lothar-Meyer volume curve
- 4.4 Some related numerical problems.

5 Metallurgy and Materials Used in Daily Life

5.1 Extraction, properties and uses of copper, iron, silver, gold, aluminium

5.2 Preparation, properties and uses of plastics, cement, ceramics, glass, pesticides, fibers, soap, detergent and chemical fertilizers.

6 Hydrocarbons

6.1 Aromatic and aliphatic compounds, Alkane, alkenes and alkynes, Preparation of aniline, nitrobenzene, Estimation of nitrogen, Stereo chemistry and isomerism, Alcohol and phenol

6.2 Carbohydrates, proteins and amino acids.

C. Biology

7 Economic Biology and Environmental Science

7.1 Economic plants : medicinal, timber and oil yielding plants

7.2 Apiculture, pisciculture and sericulture

7.3 Physiological system and human (digestive, circulatory, respiratory, excretory, reproductive, skeleton and nervous system), blood groups

7.4 Evolution, mutation, determination of sex, semen bank

7.5 Bio-diversity

7.6 Ecology and ecosystem

7.7 Bio-geo-chemical cycle.

8. Classification and Lifecycle

8.1 Lifecycle of typical algae, fungus, bryophytes, pteridophytes and gymnosperm (spirogyra, mushroom, moss, cycas and fern)

8.2 Life cycle of mosquito, honey bee, silk worm, ascaris, taenia, snail

8.3 Lifecycle of toad and rice

8.4 Description of some angiospermic families

8.5 Dicot stem, mitosis and meiosis cell division, Mendel's laws of inheritance

8.6 Mechanism of photosynthesis and respiration, structure and function of nucleic acid (DNA and RNA).

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	अङ्क विभाजन	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१.	Mechanics, Heat and Optics	१०	१० X १	१०
२.	Waves, Sound, Electricity, Modern Physics	१०	१० X १	१०
३.	Geology and Astronomy	१०	१० X १	१०
४.	Atomic Structure, Periodic Table and Gases	५	१० X १	१०
५.	Metallurgy and Materials Used in Daily Life	५		
६.	Hydrocarbons	५	१० X १	१०
७.	Economic Biology and Environmental Science	५		
८.	Classification and Lifecycle	१०	१० X १	१०
	जम्मा		१० X ६	६०

शिक्षा ऐन, २०२८, (संशोधनसहित) को दफा ११(च) को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको १, २ र ३ बमोजिम **माध्यमिक तह** (साविक कक्षा ९-१०) मा कार्यरत अस्थायी शिक्षकहरूले मात्र प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड ख : सम्बन्धित विषयको ज्ञान

पूर्णाङ्क - ६०

विषय - स्वास्थ्य, जनसंख्या र वातावरण (साविक कक्षा ९-१०)

१ स्वास्थ्य शिक्षा

- १.१ स्वास्थ्यको आधुनिक अवधारणा, निर्धारक तत्त्वहरू र आयामहरू
- १.२ मानसिक स्वास्थ्य : अर्थ, विशेषता, अस्वस्थताका कारण, सूचक, प्रकार र स्वस्थता कायम गर्ने आधारहरू
- १.३ व्यक्तिगत स्वास्थ्य तथा यसका आधारभूत पक्षहरू
- १.४ पोषण सम्बन्धी विश्वास र अन्धविश्वास, सन्तुलित भोजन तथा स्थानीय स्तरमा यसको योजना
- १.५ तयारी खाजा (Junk food) को अर्थ, यसबाट हुने हानी र बाल बालिकालाई सुरक्षित गर्ने उपायहरू
- १.६ सरुवा रोग सर्ने कारण, लक्षण, सर्ने माध्यम, बच्ने तथा रोकथामका उपायहरू
- १.७ नसर्ने रोगहरूको कारण, लक्षण तथा बच्ने तथा रोकथामका उपायहरू
- १.८ प्रमुख यौनजन्य रोगहरूको कारण, लक्षण, बच्ने तथा रोकथामका उपायहरू
- १.९ किशोरावस्था र यौन तथा प्रजनन स्वास्थ्यको अवधारणा र महत्त्व
- १.१० किशोरावस्थाका शारीरिक तथा मनोवैज्ञानिक परिवर्तनहरू, समस्याहरू र व्यवस्थापनका उपायहरू
- १.११ मातृ शिशु स्याहार तथा प्रजनन अधिकार र कानुनी व्यवस्था
- १.१२ सुरक्षा शिक्षा तथा प्राथमिक उपचार : अवधारणा, उद्देश्य र प्राथमिक उपचार प्रक्रिया
- १.१३ प्राथमिक स्वास्थ्य हेरचाह : अर्थ, महत्त्व, तत्त्वहरू, रणनीतिहरू र यसका चुनौतीहरू

२ जनसङ्ख्या शिक्षा

- २.१ जनसाङ्खिकी : परिचय, तथ्याङ्कका स्रोतहरू, जनसङ्ख्यामा परिवर्तन ल्याउने कारक तत्त्वहरू
- २.२ बसाइ सराइ तथा यसबाट पर्ने असर
- २.३ जनसाङ्खिकी मापन र जनसङ्ख्या व्यवस्थापन
- २.४ जनसङ्ख्या वृद्धिको परिणाम र व्यवस्थापन
- २.५ जनसङ्ख्याको आकार, सहरीकरण, यसले पार्ने प्रभाव तथा समाधानका उपायहरू
- २.६ पारिवारिक र सामुदायिक स्वास्थ्यको अर्थ, महत्त्व र ध्यान दिनुपर्ने पक्षहरू
- २.६ पारिवारिक जीवन शिक्षा, गुणस्तरीय जीवन, पारिवारिक योजना तथा अभिभावकको उत्तरदायित्व
- २.७ वृद्ध र वृद्धा : शारीरिक तथा मनोवैज्ञानिक परिवर्तन, सामाजिक सुरक्षा र व्यवस्थापन
- २.८ गुणस्तरीय जीवन : तत्त्व, आधार, सुखी जीवनका सूचकहरू र मानव विकास सूचकाङ्क

३ वातावरण शिक्षा

- ३.१ वातावरण शिक्षाको अर्थ, महत्त्व र मार्गदर्शक सिद्धान्तहरू
- ३.२ वातावरणीय ह्रासको अर्थ, कारण तथा संरक्षणका उपायहरू
- ३.३ वातावरणीय प्रदुषणका कारण, स्वास्थ्यमा पर्ने प्रभाव र प्रदुषण न्यून गर्ने उपायहरू
- ३.७ सामाजिक र सांस्कृतिक वातावरण : अर्थ, महत्त्व र स्वास्थ्यमा पर्ने प्रभाव
- ३.८ विद्यालयमा भौतिक र मानसिक वातावरण : अर्थ, महत्त्व, आधारभूत तत्त्वहरू र व्यवस्थापनका उपायहरू
- ३.९ ठोस फोहोर वस्तु : अर्थ, वर्गीकरण र उचित विसर्जन
- ३.१० खाने पानीको शुद्धीकरण र उचित आवास गृहको प्रबन्ध
- ३.११ वातावरणको विश्वव्यापी समस्या, स्थिति, मौसम परिवर्तन, ओजोन तहको विनास
- ३.१२ विश्वव्यापी उष्णता, हरित गृह प्रभाव, अम्ल वर्षा
- ३.१३ जैविक विविधताको अवधारणा, प्रकार र संरक्षणका उपायहरू
- ३.१४ पारिस्थितिक प्रणालीको अवधारणा, महत्त्व र संरक्षणका उपायहरू
- ३.१५ दिगो विकासको अवधारणा, सिद्धान्त र प्रयोग

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१.	स्वास्थ्य शिक्षा	१० X २	२०
२.	जनसङ्ख्या शिक्षा	१० X २	२०
३.	वातावरण शिक्षा	१० X २	२०
	जम्मा	१० X ६	६०

समाप्त

शिक्षा ऐन, २०२८, (संशोधनसहित) को दफा ११(च) को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको १, २ र ३ बमोजिम **माध्यमिक तह** (साविक कक्षा ९-१०) मा कार्यरत अस्थायी शिक्षकहरूले मात्र प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड - (ख) सम्बन्धित विषयको ज्ञान

पूर्णाङ्क : ६०

विषय - सामाजिक (साविक कक्षा ९-१०)

१. माध्यमिक तहको सामाजिक अध्ययन विषयको पाठ्यक्रममा समावेश गरिएका विषयवस्तुहरू
 - १.१. हामी र हाम्रो समाज
 - १.१.१. समाज विकासको अवधारणा, प्रकार, तत्व, सामाजिकरण
 - १.१.२. हाम्रो पहिचान (राष्ट्रिय, क्षेत्रीय, जातीय, भाषिक, धार्मिक, लैङ्गिक)
 - १.१.३. मानव संसाधन विकास र मानव विकास सूचकाङ्कको अवधारणा र नेपालको स्थिति,
 - १.१.४. विकास क्षेत्रको तुलनात्मक अध्ययन (भौगोलिक, सामाजिक र आर्थिक)
 - १.१.५. सङ्घीयताको परिचय
 २. विकास र विकासको पूर्वाधार
 - २.१. विकासको अवधारणा र पूर्वशर्तहरू
 - २.२. विकासका पूर्वाधारहरू
 - २.३. दिगो विकास
 - २.४. नेपालमा सञ्चालित विकास आयोजनाहरू
 - २.५. दिगो विकास लक्ष्य, स्थानीय स्तरमा विकास प्रस्ताव तर्जुमा
 ३. हाम्रो सामाजिक मूल्य र मान्यता
 - ३.१. कलाको परिचय
 - ३.२. धार्मिक सहिष्णुता र धर्म निरपेक्षता, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय विभूतिहरूको योगदान
 - ३.३. हाम्रा सम्पदाहरू
 - ३.४. हाम्रा राष्ट्रिय दिवसहरू
 - ३.५. हाम्रा लोक तथा शास्त्रीय कलाहरू
 - ३.६. विश्ववन्धुत्व अन्तर्राष्ट्रिय व्यक्तित्व र जेष्ठ नागरिक प्रतिको दायित्व
 ४. सामाजिक समस्या र समाधान
 - ४.१. सामाजिक विकृति, असर र यसको समाधान
 - ४.२. सामाजिक सुधारमा भएका प्रयासहरू (राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय)
 - ४.३. द्वन्द्व व्यवस्थापन (कारण, द्वन्द्वचक्र र द्वन्द्व रुपान्तरण)
 - ४.४. मानव वेचविखन
 ५. नागरिक चेतना
 - ५.१. नेपालको संवैधानिक विकासक्रम
 - ५.२. वर्तमान संविधानले प्रदान गरेका मौलिक हक र नागरिक कर्तव्य

- ५.३ राज्यका प्रमुख तीन अङ्गहरू र संवैधानिक अङ्गहरू
 - ५.४ नागरिक समाज र त्यसको भूमिका
 - ५.५ मानव अधिकारसम्बन्धी विश्वव्यापी घोषणा र महिला आदिवासी/जनजातीसम्बन्धी अधिकार
 - ५.६ राजनीतिक दलको परिचय, भूमिका र जिम्मेवारी
 - ५.७ निर्वाचन प्रक्रिया र यसमा नागरिकले खेल्नुपर्ने भूमिका
 - ५.८ नागरिक पहिचान र नागरिकता
६. **हाम्रो पृथ्वी**
- ६.१ देशान्तर र अक्षांश
 - ६.२ नेपालको भौगोलिक स्वरूप
 - ६.३ नेपालको जलस्रोतको अवस्था र उपयोग
 - ६.४ नेपालको हावापानी र वनस्पति
 - ६.५ सात महाद्वीपको भौगोलिक, आर्थिक र सामाजिक क्रियाकलाप
 - ६.६ भूकम्प र सुनामी, यसको कारण, असर र सुरक्षाका उपायहरू
७. **हाम्रो विगत**
- ७.१ ऐतिहासिक स्रोतहरूको खोजी, अध्ययन र त्यसको संरक्षण
 - ७.२ नेपालको प्राचीन, मध्यकाल र आधुनिक इतिहास
 - ७.३ नेपाल-अङ्ग्रेज युद्ध
 - ७.४ औद्योगिक क्रान्ति
 - ७.५ पहिलो र दोस्रो विश्वयुद्धको कारण, परिणाम र नेपालीले खेलेको भूमिका
 - ७.६ वि.सं. २०६२/०६३ को जनआन्दोलन र गणतन्त्र स्थापना
८. **हाम्रो आर्थिक क्रियाकलाप**
- ८.१ आधुनिक कृषि प्रणाली
 - ८.२ नेपालमा उद्योगको प्रकार, महत्त्व, सम्भावना, प्रवर्द्धन र उद्यमशीलता
 - ८.३ नेपालमा व्यापार विविधीकरण
 - ८.४ आर्थिक योजनाको परिचय
 - ८.५ गरिबी निवारण, रोजगार प्रवर्द्धन र वैदेशिक रोजगार
 - ८.६ श्रमको परिचय, प्रकार महत्त्व र सम्मान
 - ८.७ नेपालको अर्थतन्त्रमा पर्यटन र जलविद्युत (क्षेत्र, महत्त्व र सम्भावना)
 - ८.८ बैङ्किङ तथा वित्तीय उपकरण
 - ८.९ नेपालमा सहकारिता
 - ८.१० उपभोक्ता अधिकार
 - ८.११ राजश्व र कर असुली
९. **हाम्रो अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध र सहयोग**
- ९.१ नेपालका विकास साझेदारसँग सम्बन्ध र सहयोग
 - ९.२ संयुक्त राष्ट्र संघ र नेपाल
 - ९.३ नेपालको कुटनीतिक सम्बन्ध
 - ९.४ नेपाल र विश्वका समसामयिक विषय तथा अन्तर सम्बन्धित मुद्दाहरू
 - ९.५ स्थानीयकरण र विश्वव्यापीकरणको अवधारणा

१० समाजिक अध्ययन अन्तर्गतका प्रमुख सीपहरू

- १०.१ नक्सा निर्माण र प्रयोग
- १०.२ समय रेखा निर्माण र प्रयोग
- १०.३ स्तम्भ चित्र निर्माण र प्रयोग
- १०.४ वृत्त चित्र निर्माण र प्रयोग
- १०.५ रेखा चित्र निर्माण र प्रयोग

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१	हामी र हाम्रो समाज	१० X १	१०
२	विकास र विकासको पूर्वाधार		
३	हाम्रो सामाजिक मूल्य र मान्यता	१० X १	१०
४	सामाजिक समस्या र समाधान		
५	नागरिक चेतना		
६	हाम्रो पृथ्वी	१० X १	१०
७	हाम्रो विगत	१० X १	१०
८	हाम्रो आर्थिक क्रियाकलाप	१० X १	१०
९	हाम्रो अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध र सहयोग	१० X १	१०
१०	समाजिक अध्ययन अन्तर्गतका प्रमुख सीपहरू		
	जम्मा	१० X ६	६०

समाप्त

शिक्षा ऐन, २०२८, (संशोधनसहित) को दफा ११(च) को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको १, २ र ३ बमोजिम **माध्यमिक तह** (साविक कक्षा ९-१०) मा कार्यरत अस्थायी शिक्षकहरूले मात्र प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

विषय : अर्थशास्त्र

खण्ड (ख) : सम्बन्धित विषयको ज्ञान

Full Marks : 60

1. Micro and Macro Economics

- 1.1 Introduction of Micro and Macro Economics
- 1.2 Demand and Supply : General concept, Definition, elasticity of Demand
- 1.3 Theory of Consumer's Behavior : Concept of Indifference curve, Equilibrium condition, Price, Income and Substitution effect, Application of indifference curve
- 1.4 Theory of Cost and Revenue
- 1.5 Market Forms and Structure : Equilibrium level of price and output determination in different market structures
- 1.6 Factor of Production and their pricing : General concept of Land, Labor, Capital and Entrepreneurship, Rent, Wage, Interest and Profit
- 1.7 National Income
- 1.8 Inflation
- 1.9 Classical Theory of Output and Employment
- 1.10 Keynesian Theory of Income and Employment
- 1.11 Welfare Economics.

2 . Nepalese Economics and Quantitative Techniques

- 2.1 Nepalese Economics
 - 2.1.1 Issues of Economic Development in Nepal
 - 2.1.2 Natural Resources
 - 2.1.3 Agriculture
 - 2.1.4 Rural Development
 - 2.1.5 Money and Banking
 - 2.1.6 Development Planning
- 2.2 Quantitative Technique in Economics
 - 2.2.1 Measure of Central Tendency
 - 2.2.2 Measure of dispersions
 - 2.2.3 Correlation and regression
 - 2.2.4 Index Number
 - 2.2.5 Permutation and Combination
 - 2.2.6 Basic Probability Theory

- 2.2.7 Elementary Set Theory
- 2.2.8 Matrix & Determinants
- 2.2.9 Differentiation.

3. Government Finance, Financial System and International Trade

- 3.1 Introduction of Government Finance : Government Expenditure, Government Revenue, Government Debt, Government Budget
- 3.2 Money, Exchange Rate, Banking
- 3.3 Financial Institution
- 3.4 International Trade, Balance of Payment, Trade Problems.

4. Economics of Development and Education

- 4.1 Theories of Economic Development
- 4.2 Issues of Economic Development
- 4.3 Indicators of Economic Development
- 4.4 Development Planning in Developing Countries
- 4.5 Relationship between Economics and Education
- 4.6 Human Resource Development
- 4.7 Education for Economic and Social Development
- 4.8 Economic Analysis of Education
- 4.9 Educational Planning in Nepal
- 4.10 Educational Finance.

5. Population Studies

- 5.1 Basic Demographic Components
- 5.2 Theories of Population
- 5.3 Quality of Life and Human Resource Development in Nepal
- 5.4 Population Dynamics of Nepal
- 5.5 Causes and Magnitude of Rapid Population Growth
- 5.6 Population Policies and Program
- 5.7 Population Projection.

6. Rural Economics

- 6.1 Introduction to Rural Economics
- 6.2 Rural Structure of Nepal
- 6.3 Rural Resources
- 6.4 Rural Employment
- 6.5 Rural Credit in Nepal

- 6.6 Rural Marketing in Nepal
- 6.7 Rural Poverty in Nepal
- 6.8 Evolution and Approaches of Rural Development in Nepal
- 6.9 Rural Development and Plans
- 6.10 Monitoring and Evaluation of Rural Development Programs.

7. Public Finance

- 7.1 Nature and scope of Public Finance
- 7.2 Role of public finance in the economy
- 7.3 Public finance and private finance
- 7.4 Public finance in developing countries: the role of fiscal policy in developing countries, taxation, public borrowing, source of public borrowing, economic effect of public borrowing.

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

Unit	Scope of Curriculum	Contentwise question weight	Full Marks
1.	Micro and Macro Economics	10*1	10
2.	Nepalese Economics and Quantitative Techniques	10*1	10
3.	Government Finance, Financial System and International Trade	10*1	10
4.	Economics of Development and Education	10*1	10
5.	Population Studies	10*1	10
6.	Rural Economics	10*1	10
7.	Public Finance		
	Total	10*6	60

शिक्षा ऐन, २०२८, (संशोधनसहित) को दफा ११(च) को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको १, २ र ३ बमोजिम **माध्यमिक तह** (साविक कक्षा ९-१०) मा कार्यरत अस्थायी शिक्षकहरूले मात्र प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

विषय : शिक्षा शिक्षण

खण्ड ख : सम्बन्धित विषयको ज्ञान

- ६० अङ्क

१ शैक्षिक योजना, व्यवस्थापन एवम् विद्यालय समुदाय सम्बन्ध

१.१ शैक्षिक योजना र व्यवस्थापन

१.१.१ शैक्षिक व्यवस्थापन : अवधारणा, सिद्धान्त र कार्य

१.१.२ शैक्षिक योजनाका उपागम (Approach) हरू : सामाजिक माग, लागत प्रतिफल, जनशक्ति, आवश्यकता, प्रणाली र अभिष्ट (aim)

१.१.३ स्थानीय शैक्षिक सुधारका योजनाहरू : विद्यालय सुधार योजना, गाउँ/नगर शिक्षा योजना र जिल्ला शिक्षा योजना

१.१.३ शैक्षिक योजनामा सामाजिक न्याय र समावेशिता

१.१.४ शैक्षिक सूचना व्यवस्थापन प्रणाली

१.२ विद्यालय समुदाय सम्बन्ध

१.२.१ विद्यालयको विकासमा समुदायको सहभागिता

१.२.२ समुदायको विकासमा विद्यालयको भूमिका

१.२.३ विद्यालय/सामुदाय सम्बन्धका संयन्त्रहरू :

क. स्थानीय सरकार/निकाय

ख. गाउँ शिक्षा समिति,

ग. विद्यालय व्यवस्थापन समिति

घ. शिक्षक अभिभावक सङ्घ (PTA)

१.२.४ शैक्षिक सुधारका लागि विद्यार्थी, विद्यालय, अभिभावक र शिक्षक सम्बन्ध

१.२.५ शैक्षिक विकासमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घ संस्थाहरूको भूमिका : गैरसरकारी संस्था, सामुदायिक संस्था, युनेस्को, युनिसेफलगायत विकास साझेदारहरू

२ शैक्षणिक योजना तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन

२.१ शैक्षणिक योजना

२.१.१ शैक्षणिक योजनाको चिनारी, आवश्यकता र महत्त्व

२.१.२ शैक्षणिक योजनाहरूको निर्माण र प्रयोग : विद्यालयको वार्षिक कार्य तालिका, वार्षिक शैक्षणिक योजना, एकाइ योजना, दैनिक पाठ योजना

२.१.३ शैक्षणिक योजनामा नवप्रवर्तन

२.२ कक्षाकोठा व्यवस्थापन

२.२.१ कक्षा कोठा व्यवस्थापनको अवधारणा, विद्यमान अवस्था, समस्या र समाधान

२.२.२ कक्षाकोठामा भौतिक तथा शैक्षणिक सामग्रीको व्यवस्थापन र कक्षा सजावट

- २.२.३ कक्षाकोठामा मनोवैज्ञानिक व्यवस्थापन
- २.२.४ शैक्षणिक व्यवस्थापन : कक्षा शिक्षण, विषय शिक्षण र बहुकक्षा बहुस्तर शिक्षण
- २.२.५ निर्देशन र परामर्श (guidance and counseling)
- २.२.६ विविधता व्यवस्थापन : भाषिक, सामाजिक, सिकाइ क्षमता, बौद्धिकता, शारीरिक/मानसिक अवस्था
- २.२.७ प्रयोगशाला र पुस्तकालय व्यवस्थापन
- २.२.८ कक्षाकोठा व्यवस्थापनमा विद्यार्थी परिचालन

३ शिक्षक व्यवस्थापन तथा पेसागत विकास

- ३.१ शिक्षक व्यवस्थापन
 - ३.१.१ शिक्षक व्यवस्थापन
 - ३.१.२ शिक्षक अनुमति पत्र प्राप्त गर्ने प्रक्रिया
 - ३.१.३ शिक्षक नियुक्ती प्रक्रिया, वृत्ति विकास र सेवा सुविधा
 - ३.१.४ समय, द्वन्द, तनाव र व्यवस्थापन
 - ३.१.५ शैक्षिक व्यवस्थापनमा उत्तरदायित्व र जवाफदेहिताको पालना
- ३.२ शिक्षकको पेसागत विकास
 - ३.२.१ शिक्षक शिक्षा तथा तालिम
 - ३.२.२ शिक्षकको पेसागत विकासका लागि वर्तमान कार्यक्रम

४ शिक्षामा नवीनतम चिन्तन तथा समसामयिक मुद्दाहरू

- ४.१ शिक्षामा नवीनतम चिन्तन
 - ४.१.१ खुला तथा दूर शिक्षा
 - ४.१.२ सूचना तथा सञ्चार प्रविधि शिक्षा
 - ४.१.३ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा
 - ४.१.४ अनौपचारिक शिक्षा तथा वैकल्पिक शिक्षा
 - ४.१.५ एक्काइसौं शताब्दीमा शिक्षा र सबैका लागि सन् २०१५ पछिको शिक्षा
- ४.२ शिक्षाका समसामयिक मुद्दाहरू
 - ४.२.१ लोकतन्त्र र शिक्षा
 - ४.२.२ विपद् व्यवस्थापन र शिक्षा
 - ४.२.३ मानव मूल्यमा आधारित शिक्षा
 - ४.२.४ दिगो विकासका लागि शिक्षा
 - ४.२.५ जीवनोपयोगी सीप (life skill) र सामान्य व्यावसायिक सीप (soft skill)
 - ४.२.६ बहुभाषिक शिक्षा
 - ४.२.७ बहुकक्षा बहुस्तर (MGML) सिकाइ सङ्गठन

- ४.२.८ समाहित शिक्षा/विशेष आवश्यकता शिक्षा
- ४.२.९ मानव अधिकारमा आधारित शिक्षा
- ४.२.१० बालमैत्री र भयरहीत शिक्षा
- ४.२.११ लैङ्गिक समता र समानता
- ४.२.१२ विद्यालय शान्ति क्षेत्रको अवधारणा
- ४.२.१३ बालअधिकार संरक्षणका लागि गरिएका राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय प्रयासहरू
- ४.२.१४ सामाजिक न्याय र शिक्षा

५ अनुसन्धान र विकास

- ५.१ अनुसन्धानको उद्देश्य, महत्व, प्रकार र प्रयोग
- ५.२ शैक्षिक अनुसन्धानका नतिजाहरूको व्यावहारिक उपयोग
- ५.३ कार्यमूलक अनुसन्धान र अन्य अनुसन्धानविच तुलनात्मक अध्ययन
- ५.४ कार्यमूलक अनुसन्धान : प्रक्रिया, प्रस्तावना, प्रतिवेदन र उपादेयता
- ५.५ घटना/मामला अध्ययन र कार्यमूलक अनुसन्धानविच अन्तरसम्बन्ध
- ५.६ कक्षाकोठाको शिक्षण सिकाइ सुधारका लागि अनुसन्धानको योगदान

६ शैक्षिक निकायहरूको संरचना र कार्य

६.१ शिक्षक सेवा आयोग	६.२ शिक्षा मन्त्रालय
६.३ शिक्षा विभाग	६.४ परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय
६.५ विद्यालय शिक्षक किताब खाना	६.६ शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र
६.७ उच्च माध्यमिक शिक्षा परिषद्	६.८ पाठ्यक्रम विकास केन्द्र
६.९ अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र	६.१० प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद्
६.११ क्षेत्रिय शिक्षा निर्देशनालय	६.१२ जिल्ला शिक्षा कार्यालय

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१.	शैक्षिक योजना, व्यवस्थापन एवम् विद्यालय समुदाय सम्बन्ध	१० X १	१०
२.	शैक्षणिक योजना तथा कक्षाकोठा व्यवस्थापन	१० X १	१०
३.	शिक्षक व्यवस्थापन तथा पेसागत विकास	१० X १	१०
४.	शिक्षामा नवीनतम चिन्तन तथा समसामयिक मुद्दाहरू	१० X २	२०
५.	अनुसन्धान र विकास		
६.	शैक्षिक निकायहरूको संरचना र कार्य	१० X १	१०
	जम्मा	१० X ६	६०

शिक्षा ऐन, २०२८, (संशोधनसहित) को दफा ११(च) को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको १, २ र ३ बमोजिम **माध्यमिक तह** (साविक कक्षा ९-१०) मा कार्यरत अस्थायी शिक्षकहरूले मात्र प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड ख : सम्बन्धित विषयवस्तुको ज्ञान

पूर्णाङ्क : ६०

विषय - कार्यालय सञ्चालन र लेखा (साविक कक्षा ९-१०)

१ कार्यालय सञ्चालन सम्बन्धी विषयवस्तुको ज्ञान

- १.१ कार्यालय सञ्चालन र व्यवस्थापनको परिचय, कार्यहरू, कार्यालय कार्यस्थल, फाइलिङ, अनुक्रमणिका, अभिलेख व्यवस्थापन, पत्र व्यवहार, कार्यालय मेसिन तथा संयन्त्र, फर्निचर, सञ्चार, विद्युतीय सञ्चार, हुलाक ।
- १.२ कार्यालय कार्य विधिसम्बन्धी विषय वस्तुको ज्ञान
- १.३ नगद तथा बैङ्किङ कारोबारहरूको अभिलेख व्यवस्थापन,
- १.४ सभा, गोष्ठी र बैठकको परिचय, प्रकारहरू र सञ्चालनसम्बन्धी विषय वस्तुको ज्ञान

२ लेखाशास्त्र सम्बन्धी विषयवस्तुको ज्ञान र सिप

- २.१ लेखापालन र लेखा शास्त्रको परिचय, उद्देश्यहरू, कार्यहरू, लेखा शास्त्रका आधारभूत अवधारणाहरू, लेखा शास्त्रको प्रकृया/चक्र, दोहोरो लेखा प्रणाली अन्तर्गत डेबिट र क्रेडिट गर्ने नियमहरू, लेखा अभिलेखन, सहायक खाताहरू, खातामा प्रविष्टी, सानो नगदी कोषको प्रयोग, सन्तुलन परीक्षण र अन्तिम खाता तथा हिसाब र लेखात्मक गल्तीहरू
- २.२ लेखा शास्त्रका किसिमहरू : वित्तीय लेखा विधि, लागत लेखा विधि र व्यवस्थापकीय लेखा विधिका परिभाषा, उद्देश्य, महत्त्व, सिमाहरू र तिनीहरू बिचको भिन्नता
- २.३ आय विवरणका किसिमहरू, परिवर्तनशील लागत विधि र स्थिर लागत विधिको परिभाषा, महत्त्व यी दुई लागत विधिहरूबिचका नाफा तथा नोक्सानमा फरक हुनुका कारणहरू
- २.४ वित्तीय लेखा शास्त्र, लागत लेखा शास्त्र, व्यवस्थापकीय लेखा शास्त्रको परिचय, उद्देश्य, महत्त्व, सिमाहरू, लागतको वर्गीकरण : कार्य, व्यवहार र तत्त्वका आधार
- २.५ सुरक्षित कोष तथा सञ्चित कोषको व्यवस्थाको परिचय, उद्देश्यहरू, प्रकारहरू, यिनीहरूको लेखा शास्त्रीय व्यवहार
- २.६ गैर व्यवसायिक संस्थाको अवधारणा, प्राप्ती र भुक्तानी खाताहरू, आय र व्यय खाता, प्राप्ती/भुक्तानी खाता र आय/व्यय खाताबिच भिन्नता
- २.७ पूँजीगत तथा आयगत आम्दानीहरूको अवधारणा, फरक, पूँजीगत तथा आयगत खर्चहरू, नाफा/नोक्सान
- २.८ मौज्जात/सामग्री व्यवस्थापन र यसका तरिका

३ . नेपालको सरकारी सेस्ता प्रणाली सम्बन्धी विषयवस्तुको ज्ञान

- ३.१ नेपालमा सरकारी सेस्ताको ऐतिहासिक विकासक्रम, नयाँ सेस्ता प्रणालीको परिचय, विशेषताहरू र उद्देश्यहरू, सरकारी खर्च रकमको वर्गीकरण ।
- ३.२ महालेखा परीक्षकको कार्यालय, महालेखा नियन्त्रण कार्यालय र कोष तथा लेखा नियन्त्रणको कार्यालयको परिचय र काम, कर्तव्य र अधिकारहरू ।
- ३.३ गोश्वरा भौचर, बैङ्क नगदी किताब, बजेट हिसाब, सन्तुलन परीक्षण, नाफा नोक्सान खाता, वासलात, मास्केवारी निर्माण र प्रयोग

- ३.४ लेखापरीक्षणको परिचय, उद्देश्यहरू, महत्त्व, गल्ती र छलकपटका किसिमहरू, लेखा परीक्षणका किमिमहरू, लेखा परीक्षको योजनाको सामान्य ज्ञान, रलेखा परीक्षण प्रतिवेदनका किसिमहरू

४. व्यवस्थापनसम्बन्धी विषयवस्तुको ज्ञान

- ४.१ व्यवस्थापनको परिभाषा, विशेषता, महत्त्व, सिद्धान्तहरू र व्यवस्थापनका कार्यहरूको परिभाषा, महत्त्व र फाइदा तथा वेफाइदाहरू
- ४.२ व्यवस्थापनका योजना, सङ्गठन, कर्मचारी व्यवस्थापन, निर्देशन, नेतृत्व, समन्वय र नियन्त्रण परिचय, महत्त्व रयी कार्यहरू बीच अन्तर सम्बन्ध
- ४.३ मानव संसाधन व्यवस्थापनको परिभाषा, उद्देश्यहरू, मानव संसाधनका कार्यहरू, जनशक्ति विकास र तालिमको धारणा, महत्त्व र उद्देश्यहरू
- ४.४ उत्प्रेरणाको धारणा, किसिमहरू, महत्त्व, उत्प्रेरणाका सिद्धान्तहरू : मास्लोका शृङ्खलाबद्ध आवश्यकता सिद्धान्त, हर्जबर्गको दुई तत्त्वहरूको सिद्धान्त, प्राप्तिको सिद्धान्त, समताको सिद्धान्त, कर्मचारीको कार्य दक्षताको सामान्य ज्ञान
- ४.५ कार्य सन्तुष्टी, कार्य सन्तुष्टी निर्धारणका तत्त्वहरू, सिद्धान्तहरू, कार्य सन्तुष्टी र उत्पादकत्व, कार्य सन्तुष्टी, कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन र पुरस्कार व्यवस्थापन

५. वित्तीय व्यवस्थापन, बजेट र लागत सम्बन्धी विषयवस्तुको ज्ञान

- ५.१ वित्तीय व्यवस्थापनको परिचय, यसको विकास र क्षेत्र, पूँजीको लगानी मूल्याङ्कन र यसका तरिकाहरू
- ५.२ बजेट : परिभाषा, कार्यका आधारमा वर्गीकरण, बजेटको महत्त्व र उद्देश्य, बजेटका प्रकारहरू, स्थिर बजेट र परिवर्तनीय बजेटबिच भिन्नता, पूँजीगत बजेटको धारणा, महत्त्व, लगानी प्रस्तावको वर्गीकरण, लगानी निर्णयका लागि मूल्याङ्कन विधिहरूको फाइदा तथा वेफाइदाहरू
- ५.३ लागत वर्गीकरण : कार्य व्यवहार र तत्त्वका आधारमा वर्गीकरण, अप्रत्यक्ष खर्चहरूको परिभाषा र परम्परागत लागत विधि र कार्यमा आधारित लागत विधिबाट अप्रत्यक्ष लागत विधिको बाडफाँड र यी दुई विधिबिचका भिन्नताहरू
- ५.४ लागत लाभ विश्लेषण, सिमान्त लागत र break even analysis

६. व्यवसाय र कर प्रणाली सम्बन्धी विषयवस्तुको ज्ञान

- ६.१ व्यवसायसम्बन्धी विषय वस्तुको ज्ञान
- ६.२ व्यवसायको अवधारणा, व्यवसायको क्षेत्र, व्यवसायिक सङ्गठनको स्वरूपहरू : एकलौटी व्यवसायिक सङ्गठन, साभेदारी व्यवसाय, संयुक्त पूँजी कम्पनी, सहकारी सङ्गठन, सार्वजनिक संस्थान, बहुराष्ट्रिय निगम ।
- ६.३ व्यवसाय र यसको वातावरण : व्यवसायको धारणा तथा विशेषता, व्यवसायको उद्देश्य, व्यावसायिक नैतिकता, व्यवसायमा सामाजिक उत्तरदायित्व, व्यवसायमा सामाजिक लेखा परीक्षणको आवश्यकता, महत्त्व र यसका विशेषताहरू ।
- ६.४ करको परिभाषा, महत्त्व, करका सिद्धान्तहरू, करको वर्गीकरण, करको उद्देश्यहरू
- ६.५ नेपालमा कर प्रणालीको ऐतिहासिक विकासक्रम, आयकर ऐन २०५८ का विशेषताहरू, आयकर ऐन २०५८ मा भएका करसम्बन्धी दण्ड सजायसम्बन्धी व्यवस्था, कर निर्धारणका विधि र प्रक्रियाहरू, वीजको परिचय, महत्त्व र प्रकार,
- ६.६ मूल्य अभिवृद्धि करको परिचय, विशेषताहरू, मूल्य अभिवृद्धिकरका निर्देशक सिद्धान्तहरू, नेपालमा मूल्य अभिवृद्धिकर

७. वित्तीय संस्थाहरु सम्बन्धी ज्ञान

- ७.१ बैङ्क, बिमा, कर्मचारी सञ्चय कोष, नागरिक लगानी कोष, वित्तीय सहकारी संस्थाहरु, सहकारी संस्थाहरुको परिचय, स्थापना, उद्देश्यहरु तथा कार्यहरु
- ७.२ व्यापार : स्वदेशी व्यापार र विदेशी व्यापारको परिचय, सञ्चालन विधि, विश्व व्यापार सङ्गठन, दक्षिण एसियाली स्वतन्त्र व्यापार क्षेत्र, BIMSTEC, BIPPA को परिचय र उद्देश्यहरु
- ७.३ बैङ्क आदेशको हस्तान्तरण, बैङ्क आदेश पत्रको अनादर हुने कारणहरु
- ७.४ भुक्तानीका साधनहरु : प्रतित पत्र, चेक, ए.टी.एम. कार्ड, बैङ्क ड्राफ्ट इलेक्ट्रोनिक ट्रान्सफर, हुन्डी, मोबाइल एप्लिकेसनबाट बैङ्किङ्ग कारोबार र वित्तीय संस्थासम्बन्धी विषय वस्तुको ज्ञान र शिक्षण सिप
- ७.५ पूँजी बजार र धितोपत्र विनिमय

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
२	लेखाशास्त्र सम्बन्धी विषयवस्तुको ज्ञान र सिप	१० X १	१०
३	नेपालको सरकारी सेस्ता प्रणाली सम्बन्धी विषयवस्तुको ज्ञान	१० X १	१०
१	कार्यालय सञ्चालन सम्बन्धी विषयवस्तुको ज्ञान	१० X १	१०
४	व्यवस्थापनसम्बन्धी विषयवस्तुको ज्ञान		
५	वित्तीय व्यवस्थापन, बजेट र लागत सम्बन्धी विषयवस्तुको ज्ञान	१० X १	१०
६	व्यवसाय र कर प्रणाली सम्बन्धी विषयवस्तुको ज्ञान	१० X १	१०
७	वित्तीय संस्थाहरु सम्बन्धी ज्ञान	१० X १	१०
	जम्मा	१० X ६	६०

समाप्त

शिक्षा ऐन, २०२८, (संशोधनसहित) को दफा ११(च) को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको १, २ र ३ बमोजिम माध्यमिक तह (साविक कक्षा ९-१०) मा कार्यरत अस्थायी शिक्षकहरूले मात्र प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

विषय : कृषि शिक्षा

खण्ड ख : सम्बन्धित विषयको ज्ञान

- ६० अङ्क

१ कृषिसम्बन्धी नीति तथा विकास

- १.१ नेपालमा कृषिको अल्पकालीन तथा दिर्घकालीन योजना कार्यक्रम, नीति, नियम र ऐन
- १.२ चालु योजनामा कृषि नीति
- १.३ आर्थिक विकास तथा गरिबी निवारणमा कृषि क्षेत्रको भूमिका
- १.४ कृषि क्षेत्रको विकासमा सहयोग पुऱ्याउने प्रमुख संस्थाहरू
- १.५ कृषि विकास मन्त्रालय र त्यसअन्तर्गतको संरचना
- १.६ कृषि प्रविधि सम्बन्धी नीति (अनुसन्धान तथा विकास)
- १.७ कृषि प्रसारको भूमिका
- १.८ कृषि अर्थशास्त्र
- १.९ गार्हस्थ उत्पादनमा कृषिको भूमिका
- १.१० नेपालको कृषि प्रणालीका चुनौती तथा सम्भावना

२ बाली विज्ञान

- २.१ बाली विज्ञानको परिचय महत्त्व र क्षेत्र
- २.२ वर्णसङ्कर (hybride) बिउको प्रयोगबाट हुने फाइदा तथा नोक्सानी
- २.३ बालीनालीको प्याटेन्ट/सर्वाधिकार (patent right)
- २.४ कृषि पद्धतिमा आधुनिकीकरण र दिगो विकास
- २.५ माटोको किसिम तथा परीक्षण र उपचार पद्धति
- २.६ रोग, किरा भारपातबाट बाली संरक्षण
- २.७ खनजोत
- २.८ मलखाद तथा खाद्य तत्त्व
- २.९ बाली लगाउने योजना तथा प्रणाली
- २.१० बिउ बिजनको उत्पादन र महत्त्व
- २.११ बाली उत्पादन भण्डारण र वितरण
- २.१२ वनस्पति क्वारेन्टाइन (plant quarentine)

३ पशुपालन

- ३.१ पशु पालन, कुखुरा पालन, माछा पालन र मौरी पालनको परिचय, महत्त्व, क्षेत्र र विकासको सम्भावना
- ३.२ गोठ तथा खोर व्यवस्थापन
- ३.३ पशु चरन तथा दाना आहारा व्यवस्थापन
- ३.४ निम्न लिखित घाँसे बालीको परिचय महत्त्व र उत्पादन विधि :

- क. नेपियर ख. बर्सिम ग. जै घ. सोयाबिन ड. ढैंचा
 च. लुर्सन छ. क्लोभर
- ३.५ घाँसे बालीको बिउ उत्पादन, सिद्धान्त र तरिकाहरू
 ३.६ पशुमा लाग्ने प्रमुख रोगहरू तथा परजिवीको परिचय, लक्षण, निदान, उपचार तथा रोकथाम :
 क. खोरेत ख. भ्यागुते ग. पट्के घ. नाम्ले ड. जुका
 ३.७ कुखुराको चल्ला उत्पादन विधि
 ३.८ अण्डा र मासु उत्पादनका लागि कुखुरा पालन विधि
 ३.९ मौरीको चरन तथा आहारा व्यवस्थापन
 ३.१० माछापालनको लागि पोखरी निर्माण तथा आहारा व्यवस्थापन
 ३.११ पशुजन्य वस्तुको उत्पादन र बजारीकरण
 ३.१२ पशु क्वारेन्टाइन (animal quarentine)

४ बागवानी

- ४.१ बागवानीको परिचय, महत्त्व र क्षेत्र
 ४.२ बेमौसमी तरकारी बालीको महत्त्व र व्यवस्थापन
 ४.३ नर्सरी व्यवस्थापन
 ४.४ नेपालको बागवानी क्षेत्रको विकासको वर्तमान अवस्था र विकासको सम्भावना
 ४.५ नेपालमा प्राङ्गारिक खेती
 ४.६ खेतीमा आधुनिकीकरण
 ४.७ कृषि वनको महत्त्व र विकासको सम्भावना
 ४.८ सामुदायिक वन
 ४.९ पुष्प खेतीमा पराग सेचन, फुल र फल उत्पादन
 ४.१० कृषि फर्मको व्यवस्थापन, ठाउँको छनोट, जमिन तयारी, लेआउट, विरुवा लगाउने विधि र संरक्षण
 ४.११ लैङ्गिक तथा वानस्पतिक प्रजनन विधि
 ४.१२ मसला खेती उत्पादन विधि
 क. अदुवा ख. बेसार ग. लसुन घ. अलैंची

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१.	कृषिसम्बन्धी नीति तथा विकास	१० X ३	३०
२.	बाली विज्ञान		
३.	पशुपालन	१० X ३	३०
४.	बागवानी		
	जम्मा	१० X ६	६०

शिक्षा ऐन, २०२८, (संशोधनसहित) को दफा ११(च) को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको १, २ र ३ बमोजिम माध्यमिक तह (साविक कक्षा ९-१०) मा कार्यरत अस्थायी शिक्षकहरूले मात्र प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

विषय : कम्प्युटर विज्ञान

खण्ड ख : सम्बन्धित विषयको ज्ञान

- ६० अङ्क

1 Fundamentals of Computer

- 1.1 *Introduction, characteristics, types and application of computer*
- 1.2 *Components and architecture of computers : I/O devices, CPU, storage devices*
- 1.3 *Disk operating system (DOS) : Basic internal and external commands*
- 1.4 *MS windows operating system : Desktop, file and folder management, control panel, device drivers and utilities, task manager*
- 1.5 *Computer security : Computer virus, worm, trojan horse, malware, antivirus and its use*

2 Operating system

- 2.1 *Definition, types and functions of operating system*
- 2.2 *Basic components of operating system*
- 2.3 *Allocation of resources*
- 2.4 *CPU scheduling concept*
- 2.5 *Disk allocation and scheduling methods*
- 2.6 *Memory management*
- 2.7 *Process management system*

3 Internet and World Wide Web

- 3.1 *Introduction of WWW, Internet Protocols, URL and internet addressing*
- 3.2 *WWW, Websites and webpage, web browsers, web searching*
- 3.3 *Introduction to Email*
- 3.4 *Introduction to HTML*
 - 3.4.1 *HTML document*
 - 3.4.2 *HTML tags*
 - 3.4.3 *Working with text, hyperlinks, Images, lists, forms, tables, frames*
 - 3.4.4 *Familiarity with cascading style sheet and script*

4 Number System and Digital Logic

- 4.1 *Decimal, binary, octal, hexadecimal number system and conversion*
- 4.2 *Logic functions and Boolean Algebra*

- 4.3 *Digital logic*
- 4.4 *Simple features using Boolean Algebra*
- 4.5 *Introductions of truth tables, operators & operands*
- 4.6 *Logic gates : AND, OR, NOT, NAND, NOR, XOR and XNOR - its definition, use, truth table logic symbols*

5 Database management

- 5.1 *Introduction*
- 5.2 *Types of DBMS, hierarchal model, network model, relational database model, object oriented model*
- 5.3 *Relational languages : SQL, DDL, DML and QBE*
- 5.4 *Basic SQL operations*
 - 5.4.1 *Common data types*
 - 5.4.2 *Writing basic SQL SELECT statements*
 - 5.4.3 *Restricting and sorting data*
 - 5.4.4 *Single row function*
 - 5.4.5 *Displaying data from multiple table*
 - 5.4.6 *Aggregating data using group functions*
 - 5.4.7 *Sub-queries, manipulating data, creating and managing tables*
 - 5.4.8 *Creating views and controlling user access.*

6 Programming Language

- 6.1 *Overview of programming language : History, programming paradigms, virtual machines, compiler, interpreters, algorithm development, flowchart and pseudocodes*
- 6.2 *Concept of procedural programming, structural programming, object-oriented programming*
- 6.3 *C-programming language*
 - 6.3.1 *Data types in C*
 - 6.3.2 *Variables and constants*
 - 6.3.3 *Simple statement and compound statements*
 - 6.3.4 *Logical and conditional expressions*
 - 6.3.5 *Arrays types and definitions*
 - 6.3.6 *Functions*
 - 6.3.7 *Structures and unions*
 - 6.3.8 *Pointers*
 - 6.3.9 *Error and debugging.*

7 Networking

- 7.1 *Basics of computer networking : Definition and network models*
- 7.2 *Network architecture and topologies*
 - 7.2.1 Definition and use
 - 7.2.2 Types of architecture : LAN, MAN and WAN
 - 7.2.3 Types of topologies : Star, ring, tree, mesh and hybrid
- 7.3 *Network media types and devices : Twisted-pair cable, coaxial cable, optical fibre, wireless communication, bridge, switches and router*
- 7.4 *Network servers and protocols : HTTP, DHCP, SMTP, DNS, FTP, POP and IMAP*
- 7.5 *Network security : Introduction, virus protection, local security, network access, internet security*
- 7.6 *Disaster recovery : The need for disaster recovery, disaster recovery plan, data backup and fault tolerance*

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

Unit	Scope of Curriculum	Contentwise question weight	Full Marks
1.	Fundamentals of Computer	10 *1	10
2.	Operating system	10 *1	10
3.	Internet and World Wide Web	10 *1	10
4.	Number System and Digital Logic		
5.	Database management	10 *1	10
6.	Programming Language	10 *1	10
7.	Networking	10 *1	10
	Total	10*6	60

शिक्षा ऐन, २०२८, (संशोधनसहित) को दफा ११(च) को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको १, २ र ३ बमोजिम माध्यमिक तह (साविक कक्षा ९-१०) मा कार्यरत अस्थायी शिक्षकहरूले मात्र प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

विषय : संस्कृत भाषा

खण्ड ख : सम्बन्धित विषयको ज्ञान

- ६० अङ्क

१ संस्कृत व्याकरणमा उच्चारण व्यवस्था, संज्ञा र सन्धि (सूत्रार्थ ज्ञानसहित)

- १.१ उच्चारण व्यवस्था
 - १.१.१ वर्ण समाम्नाय
 - १.१.२ प्रत्याहार
 - १.१.३ वर्णोच्चारण स्थान
 - १.१.४ प्रयत्न (आभ्यन्तर र बाह्य)
- १.२ संज्ञा
- १.३ सन्धिको परिचय, प्रकार र प्रयोग साधन

२ रूपावली ज्ञान, प्रयोग साधन र प्रयोग (सूत्रार्थ ज्ञानसहित)

- २.१ सुबन्त (विभक्ति ज्ञानसहित)
 - २.१.१ अजन्त पुलिङ्ग (राम, सर्व, कतर, अन्य, अन्यतर, पूर्व, उभ, उभय, द्वितीय, निर्जर, पाद, दन्त, मास, विश्वपा, हाहा, हरि, सखि, पति, कति, पपी, बहुश्रेयसी, प्रधी, नी, सुधी, शम्भु गुरु, वायु, क्रोष्टु, भानु, अतिचमू, स्वयम्भू, धातृ, पितृ, नृ, भ्रातृ, गो)
 - २.१.२ अजन्त स्त्रीलिङ्ग (रमा, सर्वा, निशा, मति, बुद्धि, गौरी, वाणी, लक्ष्मी, नदी, श्री, स्त्री, धेनु, वधू, मातृ, स्वसृ)
 - २.१.३ अजन्त नपुंसकलिङ्ग (ज्ञान, फल, हृदय, आस्य, मांस, वारि, दधि, अस्थि, सानु, ज्ञातृ, प्रद्यो)
 - २.१.४ हलन्त पुलिङ्ग (व्यूह, अनडुह, सुदिव, किम्, इदम्, चतुर, राजन्, मघवन्, श्वन्, युवन्, पथिन्, मथिन्, ऋत्विज्, त्यद्, तद्, यद्, एतद्, युष्मद्, अस्मद्, महत्, धीमत्, भवत्, तादृश, षष्, पुंस्, विद्वस्, चन्द्रमस्, वेधस्, अदस्)
 - २.१.५ हलन्त स्त्रीलिङ्ग (गिर, पुर, इदम्, किम्, तद्, त्यद्, यद्, एतद्, अप्, वाच्, दिश, चतुर, अदस्)
 - २.१.६ अजन्त नपुंसकलिङ्ग (वार, चतुर, किम्, इदम्, ब्रह्मन्, अहन्, नामन्, तद्, यद्, एतद्, धनुष्, स्वप्, पयस्, अदस्)
- २.२ तिङन्त
 - २.२.१ तिङ्गविभक्तिको ज्ञान र पदगत भेद
 - २.२.२ लकारको परिचय र कालगत भेद
 - २.२.३ धातुको परिचय, सकर्मक, अकर्मक र द्विकर्मक भेदको परिभाषा एवम् परस्मैपदी, आत्मनेपदी र उभयपदी धातु पहिचानका आधार
 - २.२.४ दश ओटै लकारका गणानुसार धातुको अर्थ, रूपावली, प्रयोग साधन र प्रयोग (भू, अत्, एध्, गुप्, अर्च्, कम्प्, क्रीड्, क्रुश्, क्षम्, खन्, खाद्, गम्, गर्ज्, घ्रा, चर्, चल्, चुम्ब, चेष्ट, जप्, जि, जीव्, ज्वल्, त्यज्, त्रप्, त्वर्, दृश्, द्युत्, धाव्, नम्, निन्द्, णीज्, पत्, पठ्, पा, भक्ष्, भज्, भिक्ष्, भाष्, भ्रम्, क्रन्द्, भृज्, मन्थ्, यज्, याच्, यती, रक्ष्, रम्, रुच्, लभ्, वद्, वस्, वह्, वर्ष, वेप्, वृत्, व्यथ्, शिक्ष्, श्रिज्, श्रुव्,

शलाघ, सेव, स्था, स्पन्द, हस्, अद्, अस्, आस्, इड्, दुह, पा, ब्रूज्, या, विद्, रुद्, शास्, शीड्, स्ना, हन्, हु, जन् दा, धा, भी, ह्री, भृज्, दिव्, क्रुध्, क्लिश, क्षिप्, क्षुध्, तृप्, नश, नृत्, बुध्, युध्, शक्, सृज्, पुज्, पुष्, पृ, चिज्, आप्, वृज्, तुद्, इष्, गुम्फ, प्रच्छ, भ्रस्ज्, मिल, लिख्, सिच्, क्षिप्, रुध्, छिद्, पिप्त्, युज्, हिसि, खिद्, भुज्, विद्, तनु, कृज्, मन, क्षिण्, कीज्, ग्रह, ज्ञा, मूष्, लूज्, ग्रन्थ, बन्ध, ज्या, पूज्, चुर अर्थ, कथ्, गण्, चिन्त्, दण्ड्, पाल्, पूज्, मन्त्र्, मुच्, रच्, वच्, सूच्, स्निह्, स्पृह्)

२.२.५ ण्यन्त, सनन्त, यङन्त, यङ्लुङन्त, नामधातु, आत्मनेपदी र परस्मैपदी गणको सामान्य परिचय

३ शब्द निर्माण र अव्यय

३.१ शब्द निर्माण प्रक्रिया, रूप साधन र प्रयोग

३.१.१ कृदन्त

३.१.२ तद्धितान्त

३.१.३ कारक (लक्षण, कारक संज्ञा र विभक्ति विधायक सूत्रहरूको अर्थसहित कारकीय नियमको विशिष्ट ज्ञान र प्रयोग)

३.१.४ समास

३.१.५ स्त्रीप्रत्यय

३.२ अव्यय

३.२.१ परिचय

३.२.२ प्रयोग

४ रचना

४.१ पद सङ्गति

४.१.१ लिङ्ग

४.१.२ वचन

४.१.३ पुरुष

४.१.४ आदरार्थी

४.२ वाक्य र वाच्य

४.२.१ परिचय, प्रकार र परिवर्तन

४.२.२ वाक्य संश्लेषण र विश्लेषण

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१.	संस्कृत व्याकरणमा उच्चारण व्यवस्था, संज्ञा र सन्धि (सूत्रार्थ ज्ञानसहित)	१० X २	२०
२.	रूपावली ज्ञान, प्रयोग साधन र प्रयोग (सूत्रार्थ ज्ञानसहित)	१० X ३	३०
३.	शब्द निर्माण र अव्यय		
४.	रचना	१० X १	१०
	जम्मा	१० X ६	६०

शिक्षा ऐन, २०२८, (संशोधनसहित) को दफा ११(च) को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको १, २ र ३ बमोजिम माध्यमिक तह (साविक कक्षा ९-१०) मा कार्यरत अस्थायी शिक्षकहरूले मात्र प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

विषय : शुक्लयजुर्वेद

खण्ड ख : सम्बन्धित विषयको ज्ञान

- ६० अङ्क

१ दर्शपौणमासयागदेखि राजसूययागसम्मका मन्त्रहरू

- १.१ अग्न्यादान, अग्निहोत्र, दर्शपौणमास, चातुर्मास्य, निरुढपशुर्वन्ध, अग्निष्टोमयागको सामान्य परिचय
- १.२ दर्शपौणमासयाग
 - १.२.१ दर्शपौणमासयाग सम्बन्धी मन्त्रहरूको उच्चारण
 - १.२.२ पिण्डपितृयज्ञ, आधान, उपस्थानका चातुर्मास्य सम्बन्धी मन्त्रहरूको सस्वर उच्चारण
 - १.२.३ हस्त सञ्चालनको परिचयसहित प्रयोग
- १.३ अग्नीषोमीययागमा प्रयोग हुने मन्त्रहरूको सस्वर उच्चारण र प्रयोग
- १.४ आतिथ्येष्टि, यूपनिर्माण, पशु, यूप संस्कार र सोमकण्डन सम्बन्धी मन्त्रहरूको हस्त सञ्चालन विधिसहित उच्चारण र प्रयोग
- १.५ अग्निष्टोमयागका प्रातःसवन, माध्यन्दिन सवन र तृतीय सवन सम्बन्धी मन्त्रहरूको हस्त सञ्चालन विधिसहित उच्चारण र प्रयोग
- १.६ वाजपेययाग, राजसूययाग सम्बन्धी मन्त्रहरूको हस्त सञ्चालन विधिसहित उच्चारण र प्रयोग

२ चयनादिदेखि ईशावास्योपनिषद्सम्मका मन्त्रहरू

- २.१ कुशकण्डिका, पाकयज्ञ, गर्भाधान, पुंसवन, सीमन्तोन्नयन, जातकर्म, नामकरण, निष्क्रमण, अन्नप्राशन, चूडा, उपनयन, वेदारम्भ, समावर्तन, विवाह र अन्त्येष्टि संस्कार सम्बद्ध विषय वस्तुको ज्ञान र प्रयोग
- २.२ अग्निचयनयाग सम्बन्धी मन्त्रहरूको हस्त सञ्चालन विधिसहित उच्चारण र प्रयोग
- २.३ विभिन्न देवीदेवताका स्तुतिपरक मन्त्रहरूको हस्त सञ्चालन विधिसहित उच्चारण र प्रयोग
- २.४ सौत्रामणियाग सम्बन्धी मन्त्रहरूको हस्त सञ्चालन विधिसहित उच्चारण र प्रयोग
- २.५ अश्वमेधयाग सम्बन्धी मन्त्रहरूको हस्त सञ्चालन विधिसहित उच्चारण र प्रयोग
- २.६ खिल मन्त्र, सौत्रामणि सम्बद्ध पशुयागका मन्त्रहरूको हस्त सञ्चालन विधिसहित उच्चारण र प्रयोग
- २.७ पुरुषमेध, पुरुष सूक्त, सर्वमेध, शिव सङ्कल्प, पितृमेध, प्रवर्ग्यलगायत ईशावास्योपनिषद्सम्मका मन्त्रहरूको हस्त सञ्चालन विधिसहित उच्चारण र प्रयोग

३ याज्ञवल्क्य शिक्षा

- ३.१ याज्ञवल्क्य शिक्षा (पूर्वार्ध)
 - ३.१.१ याज्ञवल्क्य शिक्षा (पूर्वार्ध) का मंगलाचरणको ज्ञान र प्रयोग
 - ३.१.२ त्रैस्वर्यलक्षण प्रतिज्ञाको ज्ञान र प्रयोग
 - ३.१.३ सप्त स्वरको ज्ञान र प्रयोग
 - ३.१.४ मात्राको ज्ञान र प्रयोग
 - ३.१.५ अध्ययन विधिको ज्ञान र प्रयोग
- ३.२ याज्ञवल्क्य शिक्षा (उत्तरार्ध)

- ३.२.१ वर्णज्ञान
- ३.२.२ सन्धिभेद
- ३.२.३ विवृत्ति ज्ञान
- ३.२.४ स्वरभक्ति र वर्णहरूको स्थान
- ३.२.५ यमको ज्ञान
- ३.२.६ द्वित्वादिवर्णको विशेषता
- ३.२.७ पिण्ड विवेचन
- ३.२.८ स्वरको नाम र देवता
- ३.२.९ विसर्ग सम्बन्धी उच्चारण ज्ञान र प्रयोग

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१.	दर्शपौणमासयागदेखि राजसूययागसम्मका मन्त्रहरू	१० X २	२०
२.	चयनादिदेखि ईशावास्योपनिषद्सम्मका मन्त्रहरू	१० X २	२०
३.	याज्ञवल्क्य शिक्षा	१० X २	२०
	जम्मा	१० X ६	६०

समाप्त

शिक्षा ऐन, २०२८, (संशोधनसहित) को दफा ११(च) को उपदफा (१) को खण्ड (ख) को प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशको १, २ र ३ बमोजिम माध्यमिक तह (साविक कक्षा ९-१०) मा कार्यरत अस्थायी शिक्षकहरूले मात्र प्रतिस्पर्धा गर्न पाउने लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

विषय : संस्कृत साहित्य

खण्ड ख : सम्बन्धित विषयको ज्ञान

- ६० अङ्क

१ संस्कृत काव्य

- १.१ संस्कृत काव्यको प्रवर्तन तथा संस्कृत साहित्यको इतिहास
- १.२ पौरस्त्य काव्य सिद्धान्तको परिचय र संस्कृतका काव्यविधाको परम्परा
- १.३ संस्कृतका पौराणिक एवम् ऐतिहासिक पद्यात्मक र गद्यात्मक काव्यहरूको परम्परा
- १.४ नाट्यकाव्य र चम्पूकाव्यको प्रयोग र विकास
- १.५ संस्कृत काव्यका मूलभूत विशेषताको निरूपण
- १.६ संस्कृत काव्यमा प्रतिबिम्बित नैतिक र चारित्रिक पक्षको पहिचान
- १.७ संस्कृत काव्यको अन्तर्राष्ट्रिय प्रसिद्धि र प्रशंसा
- १.८ संस्कृत काव्यको आध्यात्मिक र मौलिक पक्षको सामान्य परिचय
- १.९ अन्य भाषाका साहित्यमा संस्कृत काव्यको प्रभाव

२ काव्यशास्त्र

- २.१ काव्य र साहित्यको सम्बन्ध
- २.२ काव्य लक्षण, यसका विशेषता र निष्कर्ष
- २.३ काव्यगुणको परिचय र प्रकार
- २.४ काव्यका प्रमुख सम्प्रदाय वा पक्षहरू
 - २.४.१ रस
 - २.४.२ ध्वनि
 - २.४.३ रीति
 - २.४.४ अलङ्कार
 - २.४.५ वक्रोक्ति
- २.५ शब्दशक्ति
 - २.५.१ अभिधा
 - २.५.२ लक्षणा
 - २.६.३ व्यञ्जना
- २.६ अलङ्कारको परिचय, भेद, लक्षण, उदाहरण र गद्य पद्य साहित्यमा यसको महत्त्व
- २.७ काव्यदोषको लक्षण र दोष परिहारका उपायहरूको समन्वय र निरूपण
- २.८ छन्दको परिचय : गण निर्देश, छन्द प्रकार र उदाहरण

३

काव्यशास्त्रमा भाषा प्रयोग

- ३.१ संस्कृत काव्यशास्त्रको परम्परा
- ३.२ नेपाली साहित्यमा संस्कृत काव्यशास्त्रको योगदान
- ३.३ शब्दका आधारमा रूपावली, वचन, पुरुष, काल, सकर्मक, अकर्मक, द्विकर्मक क्रियालगायतका पक्षको पहिचान र प्रयोग
- ३.४ कर्तृवाच्य, कर्मवाच्य र भाववाच्यको ज्ञान र प्रयोग
- ३.५ कर्तृ, कर्म, करण, सम्प्रदान, अपादान, अधिकरण कारक एवम् सम्बन्ध विभक्तिको ज्ञान र प्रयोग
- ३.६ साहित्यिक लेखनका क्रममा प्रयोग भएका गद्य र पद्यका विशेषता एवम् तिनमा संस्कृत व्याकरणको उपयोग

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१.	संस्कृत काव्य	१० X २	२०
२.	काव्यशास्त्र	१० X २	२०
३.	काव्यशास्त्रमा भाषा प्रयोग	१० X २	२०
	जम्मा	१० X ६	६०

समाप्त

परीक्षा र पाठ्यक्रमसम्बन्धी अन्य आवश्यक तथा जरुरी सूचनाहरु

आधारभूत तह (साविक निमावि कक्षा ६-८)

खण्ड (ख) को पाठ्यक्रम (पूर्णांक ६० अंक सम्बन्धित विषयवस्तुको ज्ञान) खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाका लागि (साविक निमावि कक्षा ६-८) तोकिएको खण्ड (ग) को पाठ्यक्रम अनुरूप नै हुनेछ ।

आधारभूत तह (साविक निमावि कक्षा ६-८)

साधारण निम्नमाध्यमिक तर्फको पूर्व व्यवसायिक शिक्षा, स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा, विज्ञान तथा वातावरण विषयहरुको पाठ्यक्रम नेपाल सरकार, पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले स्वीकृत गरेबमोजिम आयोगको परीक्षाको लागि खण्ड (ख) (पूर्णांक ६० अंक विषयवस्तु सम्बन्धित ज्ञान) को लागि स्वीकृत गरिएको छ । उक्त पाठ्यक्रममा समावेश पाठ्यवस्तु, शिक्षक निर्देशिका, शिक्षण विधि प्रविधि र मूल्याङ्कन प्रणाली सम्बन्धी विषय वस्तुभित्र रही प्रश्नपत्र निर्माण गरिने छ ।

माध्यमिक तह (साविक कक्षा ९-१०)

साधारण माध्यमिक तर्फको ऐच्छिक विषयहरुमध्ये गणित, इतिहास, भूगोल, स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा र जनसख्या शिक्षा तथा संस्कृत र वेद विद्याश्रम मावि तर्फका अनिवार्य तथा ऐच्छिक विषयहरुको पाठ्यक्रम नेपाल सरकार पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले स्वीकृत गरेबमोजिम आयोगको परीक्षाको प्रयोजनका लागि खण्ड (ख) (पूर्णांक ६० अंक विषयवस्तु सम्बन्धित ज्ञान) को लागि स्वीकृत गरिएको छ । उक्त पाठ्यक्रममा समावेश पाठ्यवस्तु, शिक्षक निर्देशिका, शिक्षण विधि प्रविधि र मूल्याङ्कन प्रणाली सम्बन्धी विषयवस्तुभित्र रही प्रश्नपत्र निर्माण गरिने छ ।